



Силабус
навчальної дисципліни
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ
2025-2026 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (захист України)

Спеціальність: 014.16 Середня освіта (Захист України)

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти: другий

Викладач (і)	Токаренко Олена Іванівна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/fppom/structure-fppom/kaf-psihologiya/
Контактний тел.	+380964091110
Е-mail викладача:	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=3978
Графік консультацій	Індивідуальний

Обсяг курсу на поточний навчальний рік (заочна форма навчання):

Форма навчання	Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
денна	5/150	20	20	110	залік
заочна		6	4	140	

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: європейська інтеграція, євроатлантична інтеграція, колективна безпека, структура НАТО, політика згуртування, критерії вступу, інституційні механізми інтеграції.

Мета курсу: формування у здобувачів професійних компетентностей щодо визначення місця та ролі України в процесах європейської та євроатлантичної інтеграції як повноправного суб'єкту міжнародних відносин; набуття здатності організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність в сфері процесів євроінтеграційного та євроатлантичного характеру та їхнього впливу на реалізацію національної політики в цій сфері.

Предмет вивчення: основні теоретичні, концептуальні засади євроатлантичних інтеграційних процесів, практичні аспекти та виклики європейської та євроатлантичної інтеграції України як повноправного суб'єкту міжнародних відносин.

Основні завдання навчальної дисципліни: донесення до здобувачів основних понять, концепцій, принципів, на яких ґрунтуються європейські ідеї та етапи європейської та євроатлантичної інтеграції; формування уміння у здобувачів дискутувати на теми, пов'язані з осмисленням сучасної громадянсько-правової проблематики у контексті євроатлантичної інтеграції України; забезпечення оволодіння навичками самостійного критичного аналізу сучасних суспільних процесів та формування системного уявлення про них; розвиток уміння характеризувати зовнішню політику України за Конституцією України та спостерігати за участю України у всесвітніх міжнародних організаціях та створенні світової системи безпеки.

Компетентності навчальної дисципліни:

К-6 Здатність характеризувати місце та роль України в роботі спеціальних та регіональних міжнародних організаціях (ЄС та НАТО).

К-7 Здатність працювати з документами та нормативними актами, які склали основу визнання України повноправним суб'єктом міжнародних відносин.

К-9 Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність у сфері сучасної етики підприємницької діяльності.

К-11 Здатність критично мислити та аналізувати роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства та утвердженні демократичних цінностей.

Програмні результати навчання (ПРН) навчальної дисципліни:

ПРН-3 Уміння дискутувати на теми, пов'язані з осмисленням сучасної громадянознавчої та правової проблематики у контексті євроатлантичної інтеграції України.

ПРН-8 Володіння навичками самостійного критичного аналізу сучасних суспільних процесів та формування системного уявлення про них.

ПРН-10 Уміння характеризувати зовнішню політику України за Конституцією України та спостерігати за участю України у всесвітніх міжнародних організаціях та створенні світової системи безпеки.

Зміст курсу

Змістовий модуль № 1. «НАТО – сучасна структура колективної безпеки».

Мета заснування НАТО. Історія становлення та розвитку НАТО. Фундаментальні безпекові завдання.

Поняття колективної безпеки. Країни-члени та партнери НАТО. Стратегічні концепції.

Змістовий модуль № 2. «Політики та структура прийняття рішень в НАТО».

Північноатлантична рада. Комітети НАТО. Цивільна структура НАТО. Військова структура НАТО. Організації та агенції НАТО.

Змістовий модуль № 3. «Етапи та процедури вступу країн до НАТО».

Основні принципи та вимоги до країн-членів НАТО. Процес вступу країн до НАТО. План дій щодо членства в НАТО. Партнерство ЄС та НАТО. Соціально-економічні, політичні наслідки членства країн в НАТО.

Змістовий модуль № 4. «Огляд країн-членів НАТО: кейси окремих країн».

Країни-члени НАТО. Кейси окремих країн.

Змістовий модуль № 5. «Інституційно-правові засади євроатлантичної інтеграції України: розвиток двосторонніх відносин України та НАТО».

Основні етапи розвитку відносин Україна-НАТО. Правові механізми співпраці України та НАТО. Комісія Україна-НАТО. Рада Україна-НАТО. Характеристика взаємовідносин України та НАТО на сучасному етапі. Сучасні напрями відносин Україна-НАТО. Політична і практична підтримка України. Двосторонні безпекові домовленості з Україною. Представництво НАТО в Україні. Ініціативи щодо співпраці Україна-НАТО.

Змістовий модуль № 6. «Європейський союз: історія, факти та інституційні механізми»

Становлення механізмів ЄС. Європейська організація економічного співробітництва – ОЕСС. Римські договори. Шенгенська угода. Єдиний європейський акт. Чотири свободи ЄС. Маастрихтський договір. Заснування ЄС. «Велика п'ятірка» інституцій ЄС. Перспективи та виклики для країн-членів ЄС.

Змістовий модуль № 7. «Розширення Європейського союзу».

Політика розширення ЄС. Критерії вступу до ЄС. Процес вступу країни до ЄС. Країни – кандидати на вступ до ЄС. Поточний прогрес країн-кандидатів (кейси Кіпру, Туреччини).

Змістовий модуль № 8. ««БРЕКСІТ»: особливості, наслідки виходу Великобританії з ЄС».

Механізм добровільного виходу з ЄС. Членство Великобританії у складі ЄС. Основні події в процесі виходу Великобританії з ЄС.

Змістовий модуль № 9. «Особливості інтеграції України до ЄС».

Історія відносин України та ЄС. Угода про асоціацію. Етапи вступу України до ЄС. Прогрес України в процесі вступу до ЄС.

Змістовий модуль № 10. «Політика згуртування ЄС та структурні фонди ЄС».

Основні поняття. Особливості політики згуртування ЄС. Європейські структурні та інвестиційні фонди. Бюджет ЄС, основні джерела надходжень. Війна в Україні та бюджет ЄС. Стислий аналіз бюджету ЄС. Політика згуртування та регіональні диспропорції. Європейський фонд регіонального розвитку. Європейський соціальний фонд плюс. Фонд згуртування. Проекти, що фінансуються за рахунок Фонду згуртування: кейс Польщі. Європейський сільськогосподарський фонд розвитку сільських територій. Механізми та наслідки фінансування за рахунок Структурних та Інвестиційних європейських фондів. Коефіцієнти поглинання, витратна здатність.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перекладання. Своєчасне виконання завдань та самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на

нижчу оцінку. Відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) відбуваються на консультаціях згідно з графіком.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності згідно з Положенням про академічну доброчесність у БДПУ. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Політика використання ШІ Використання інструментів штучного інтелекту (ШІ), таких як ChatGPT, Grammarly, Claude, Gemini та інших подібних платформ, допускається як допоміжного інструменту лише у випадках, передбачених умовами завдання, з дотриманням положень Політики використання штучного інтелекту в освітньому процесі Бердянського державного педагогічного університету.

Зокрема, інструменти ШІ можуть використовуватися для: пошуку та формулювання ідей управлінських рішень; пояснення теоретичних положень менеджменту; структурування матеріалу (зокрема при підготовці презентацій); попереднього аналізу інформації; перевірки грамотності та оформлення тексту.

Водночас використання ШІ не може замінювати самостійне виконання аналітичних завдань, розв'язання ситуаційних задач, обґрунтування управлінських рішень, а також підготовку індивідуальних завдань і презентацій. Усі результати, подані здобувачем, мають бути усвідомленими, перевіреними та обґрунтованими.

Суттєве використання інструментів ШІ підлягає обов'язковому розкриттю у письмових роботах відповідно до політик БДПУ (Політика використання штучного інтелекту в освітньому процесі, рекомендації GAIDeT тощо).

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: інтернет-ресурси, презентації, таблиці тощо.

Система оцінювання та вимоги:

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти:

Поточне тестування та самостійна робота														Сума
Змістові модулі														
1	2	3	4	5	Сам. робота	M1	6	7	8	9	10	Сам. робота	M2	100
2	2	2	2	2	20	15	2	2	2	2	2	20	15	

Максимальна сума балів буде складати 100.

Форма звітності у III семестрі: залік

При оцінюванні кожного модуля та змістового модуля враховуються такі основні елементи навчальної діяльності студента:

1. Відповіді на практичних заняттях - максимально 2 бали (за 1 заняття).

2. Виконання самостійної роботи (підготовка індивідуального творчого завдання за тематикою дисципліни) - до 40 балів (всього два завдання).

3. Модульний контроль – до 30 балів (два модульних тести).

1. Бали за участь та відповіді на практичному занятті:

2 бали отримує студент, який виявив всебічні, систематичні і глибокі знання навчально-програмового матеріалу теми, послідовно та логічно, у повному обсязі розкрив зміст питання, вільно володіє термінологією, орієнтується у попередньому матеріалі, правильно відповідає на додаткові питання, робить висновки; виявляє ініціативність і активність у роботі з практичним матеріалом; здійснює самоаналіз

1.5 бали отримує студент, який виявив повне знання навчального матеріалу теми, послідовно та логічно, розкрив зміст питання, вільно володіє термінологією, правильно відповідає на додаткові питання, робить висновки; активний у роботі з практичним матеріалом; здійснює самоаналіз

1 бал отримує студент, який виявив певні знання навчального матеріалу теми, розкрив зміст питання, але не послідовно й не в повному обсязі, володіє термінологією, не завжди правильно відповідає на додаткові питання, має труднощі у формулюванні висновків: виявляє малу активності у роботі з практичним матеріалом; не здійснює самоаналіз

0.5 балів отримує студент, який виявив прогалини у знаннях навчально-програмного матеріалу теми, припускає помилки у розкритті змісту питання, має труднощі у розкритті змісту термінів, формулюванні висновків, не орієнтується у попередньому матеріалі. не виявляє активності у роботі з практичним матеріалом; не здійснює самоаналіз

2. *Бали за виконання творчого завдання (максимально 20 балів за 1 завдання):*

15 балів – включення всіх елементів, їх змістовність, відповідність завданню;

5 балів – участь в дискусії, відповіді на запитання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Алексієвцев М.М., Алексієвцев Л.М., Знак В.М. Україна – НАТО: історіографія відносин (1991-2020). *Сторінки історії*. Грудень 2022. URL: https://www.researchgate.net/publication/366630343_UKRAINA_-_NATO_ISTORIOGRAFIYA_VIDNOSIN_1991-2020.

2. Європейська та євроатлантична інтеграція: навчальний посібник / О.В.Баула, Т.В. Божидарнік, Т.М. Вісіна, Н.М. Галазюк, О.М. Зелінська О.Я.Кравчук, П.Я. Кравчук, Л.В. Корольчук, О.М. Лютак, Т.Л. Никитюк, Л.В. Савош, О.А.Урбан. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. – 328 с.

3. Європейська економічна інтеграція: навчальний посібник / С.М. Кваша, О.М. Файчук, О.В. Файчук. Київ : НУБіП України, 2019. 282 с.

4. Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України. 2-ге видання. Навч.посіб. Київ. Центр учбової літератури, 2010. 172 с.

5. Смілянець В. Євроатлантична інтеграція України: становлення, розвиток і перспективи. *Старожитності Лукомор'я*. 2021 № 5 (8). С. 147-155

6. Тодоров І.Я. Євроатлантична інтеграція України. Історія та сучасність. Навч. посібн. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2022. 376 с.

7. Шишкін І., Воронова О., Дацьо Т. (2023). Міжнародні відносини Україна – НАТО: сучасний стан і шляхи розвитку. *Journal of Innovations and Sustainability*, 7(3), 02. <https://doi.org/10.51599/is.2023.07.03.02>.

8. EU accession process: STEP BY STEP. European Union, 2022. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/eu_accession_process_clusters%20%28oct%202022%29.pdf

Допоміжні

9. Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України : матеріали XIX наук.-практ. конф. 16 червня 2022 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Дніпро: НТУ ДП, 2022. – 151 с.

10. Доронцева Є. Реформи у рік війни: дев'ять сфер, які зазнали найбільших змін у 2022 році. *Вокс Україна*. 2023. URL: <https://voxukraine.org/reформу-у-рік-війny-dev-yat-sfer-yaki-zaznaly-najbilshyh-zmin-u-2022-rotsi>

11. Маланчук Т.В., Ніколенко А.О. «БРЕКСІТ»: як змінилися Великобританія та Європейський союз після шести років не разом. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2022. URL:

https://www.researchgate.net/publication/367126262_Brexit_how_the_UK_and_the_European_Union_have_changed_after_six_years_apart

12. Стратегічна концепція НАТО – 2022. URL: <https://www.nato.int/strategic-concept/>.
 13. Liesbet Hooghe & Gary Marks (2019) Grand theories of European integration in the twenty-first century, *Journal of European Public Policy*, 26:8, 1113-1133, DOI: 10.1080/13501763.2019.1569711
 14. Agrawal, David R. and Hoyt, William H. and Wilson, John Douglas, *Local Policy Choice: Theory and Empirics* (February 20, 2020). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3545542> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3545542>
 15. Steven Brakman, Harry Garretsen, Charles van Marrenijk ,2001 *An introduction to geographical economics*. Cambridge University Press.
 16. Steven Brakman, Harry Garretsen, Charles van Marrenijk ,2001; William P. Anderson, 2012 *Economic geography*. Routledge, London and New York.
 17. David Neumark Helen Simpson, 2004. PLACE-BASED POLICIES. Working Paper 20049 <http://www.nber.org/papers/w20049>
 18. A. Dimitrova (2002): Enlargement, Institution-Building and the EU's Administrative Capacity Requirement, *West European Politics*, 25:4, 171-190 <http://dx.doi.org/10.1080/713601647>
 19. Philip Levitz, Grigore Pop-Eleches (2009) Why No Backsliding? The European Union's Impact on Democracy and Governance Before and After Accession. *Comparative Political Studies* 43(4) 457–485 <http://cps.sagepub.com/content/43/4/457> DOI: 10.1177/0010414009355266
 20. Rafał Warzała (2015) Specialization and business cycles fluctuations of Polish regions. *Managerial Economics* 2015, vol. 16, no. 2, pp. 175-188 <http://dx.doi.org/10.7494/manage.2015.16.2.175>
 21. Marelli, E. (2007) 'Specialisation and Convergence of European Regions', *The European Journal of Comparative Economics*, vol. 4, No. 2, pp. 149–178. https://www.researchgate.net/publication/5163978_Specialisation_and_Convergence_in_European_Regions/link/00b495297236145f19000000/download
 22. Krugman, P. (1991). *Increasing Returns and Economic Geography*. *Journal of Political Economy*, 99(3), 483–499. doi:10.1086/261763
 23. Johanna Bockman and Gil Eyal (2002). Eastern Europe as a Laboratory for Economic Knowledge: The Transnational Roots of Neoliberalism. *American Journal of Sociology* , Vol. 108, No. 2 (September 2002), pp. 310-352 URL: <https://www.jstor.org/stable/10.1086/344411>
 24. Iulia Traistaru, Peter Nijkamp, Simonetta Longhi (2002) Regional Specialization and Location of Industrial Activity in Accession Countries. Zentrum für Europäische Integrationsforschung Center for European Integration Studies Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn Phare ACE Project P98-1117-R t: <https://www.researchgate.net/publication/23730469>
 25. Longhi, S., Nijkamp, P., & Traistaru, I. (2005). *Is Sectoral Diversification a Solution to Unemployment? Evidence from EU Regions*. *Kyklos*, 58(4), 591–610. doi:10.1111/j.0023-5962.2005.00304.x
 26. Jan Fidrmuc, Peter Huber (2005) Drawing Conclusions and Deriving Policy Implications. Workpackage No. 7 https://www.researchgate.net/publication/228850843_Drawing_Conclusions_and_Deriving_Policy_Implications
 27. Paolo Pasimeni (2021) Poland in the european union single market polska na jednolitym rynku unii europejskiej studia ekonomiczne i regionalne Volume 14, No. 3, 2021 https://www.researchgate.net/publication/355182318_Poland_in_the_European_Union_Single_Market/link/616518250bf51d4817768ff3/download
 28. Paweł Świeboda, Director, Department of the European Union, Ministry of Foreign Affairs, Administrative Structures Adopted to Manage EU Negotiations – The Polish Experience, Warsaw World Bank Institute Seminar, Ankara, 28 March 2006
- Інтернет-ресурси**
29. Урядовий портал. Веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/72-ukrayinciv-potrebuyut-bilshe-informaciyi-pro-yes-ta-yevrointegraciyu-52-pro-nato>
 30. European Central Bank. URL: <https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>
 31. Портал Європейського парламенту. URL: <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>
 32. Портал Європейського комісії. URL: https://commission.europa.eu/index_en
 33. Портал НАТО. URL: <https://www.nato.int/>